

*Za bistveno vlogo pri spopadanju
s podnebnimi spremembami
in v prizadevanjih za trajnostni razvoj*

Edinstven izziv, ki ga prinašajo vprašanja okolja, podnebnih sprememb in energetske varnosti, zahteva enotno delovanje celotne Evrope. V ZARES se bomo zavzemali, da EU ta vprašanja vzame zares: z obvezujočimi cilji, učinkovitimi rezultati, z zakonodajo in s sodelovanjem držav članic, ki je prav na teh področjih izrednega pomena.

Evropa mora postati učinkovito gospodarstvo nizkoogljične družbe, kjer sta trajnostna raba naravnih virov in gospodarski razvoj usklajena za doseganje ciljev podnebne politike. Zato je pomemben tako tehnološki razvoj kot spremembe vrednot in načina življenja. **Naša politika temelji na zavezi trajnostnemu razvoju in prepričanju, da mora vsak posameznik z lastnim ravnanjem prispevati k izboljševanju stanja okolja.**

Za ZARES je bistveno, da EU kaže močno vlogo pri delovanju v mednarodnem okoljskem prostoru tako, da je lahko model in vzor tudi drugim delom sveta. Želimo, da EU v pogajanjih za naslednjo fazo novega globalnega sporazuma, naslednika Kjotskega protokola, doseže uspeh na globalnem prizorišču. Zato se moramo v EU sporazumeti o proaktivni politiki do okolja in zmanjšanju emisij ter sprejeti sklepe, potrebne za spopadanje z izzivi podnebnih sprememb. Vodilna vloga in verodostojnost EU so bistveni predpogoji za plodno uresničitev mednarodnih pogajanj. Države članice Evropske unije so se dogovorile za skupni cilj: do leta 2020 bodo zmanjšale izpuste toplogrednih plinov za 20 odstotkov v primerjavi z letom 1990 in za 30 odstotkov, če pride do novega globalnega podnebnega dogovora. ZARES meni, da mora EU že zdaj pokazati svojo vodilno vlogo in postaviti za cilj EU zmanjšanje emisije toplogrednih plinov za 30 odstotkov ne glede na doseženi uspeh v mednarodnih podnebnih pogajanjih v Kopenhagenu.

• *Za preglednejšo in učinkovito evropsko okoljsko politiko*

Okoljska politika spada med najbolj harmonizirane politike v Evropski uniji. Tako imamo na področju voda, zraka, zemlje, kemikalij, odpadkov ter industrijskega onesnaževanja celo vrsto direktiv, ki v veliki meri vzpostavljajo skupne in zavezujoče standarde varovanja okolja in ravnanja z njim ter tudi mehanizme nadzora in sankcioniranja, kadar pride do nespoštovanja predpisov.

Takšen okoljski pravni red EU, ki sestoji iz večjega števila direktiv in drugih pravnih aktov, povečuje nepreglednost okoljskega pravnega reda, zato je manjša preverljivost izvajanja direktiv, obenem pa prihaja tudi do prekrivanja regulativnih mehanizmov na posameznih področjih.

V ZARES se zavzemamo za poenostavitev evropskega okoljskega pravnega reda in mehanizmov za njegovo uveljavljanje. Podpiramo rešitve, ki gredo v smeri integracije in prenove posameznih direktiv v tako imenovane okvirne direktive, ki regulirajo celotno področje. Dober zgled za to sta okvirna direktiva o vodah in direktiva Reach na področju kemikalij. Zavzemali se bomo, da bo šel razvoj evropskega pravnega reda na drugih področjih v tej smeri.

Tudi potrošniki potrebujemo pravila, ki nam omogočajo, da lahko preprosto naredimo, kar je prav. Na primer, skupna zakonodaja o kemikalijah potrošniku pomaga, da se na enostaven način odloči, ali bo kupil otroško igračo, ki vsebuje nevarne kemikalije, ali tega ne bo storil. ZARES želi, da se **Reach dopolni z evropskim označevanjem potrošniških izdelkov** tako, da smo kot kupci, ki na primer kupujemo otroško igračo, obveščeni o učinkih v izdelku vsebovanih kemikalij. Prav tako želimo **uvesti skupni zbirni sistem EU za aluminijaste pločevinke in steklo.**

Prijaznost do okolja mora biti tudi dobičkonosna. ZARES želi, da bi bilo vedno najceneje izbrati podnebju prijaznejšo alternativo ne glede na to, ali potujemo, kupujemo ali stanujemo. Če izberemo nekaj, kar slabša naše okolje, bi to moralo biti tudi drago.

Po našem mnenju bi se države članice morale dogovoriti o okoljskih dajatvah za spodbujanje približevanja okoljskim ciljem Evropske unije. Takšne dajatve sedaj niso obvezne, ponekod v EU so uvedene, drugje pa ne. Če v neki državi niso uvedene, je gospodarstvo te države avtomatično bolj konkurenčno od tistega v evropsko – okoljsko bolj ozaveščeni državi, ker ne plačuje eksternih stroškov uničevanja okolja. Iz teh razlogov se bomo zavzemali za minimalne takse na primer na odpadno vodo, na deponije komunalnih odpadkov, na izpuste toplogrednih plinov, kot je ogljikov dioksid, med drugim tudi na mednarodnih letališčih ipd., ki državi članici ne preprečujejo uvedbe večjih taks, če tako želi. Posamezne države članice morajo po našem prepričanju imeti pravico, da lahko na nekaterih področjih okoljskega delovanja in obnašanja naredijo korak naprej.

ZARES meni, da bi morala EU državam članicam dovoliti, da imajo nižje ali ničelne stopnje davka na obnovljiva goriva. Menimo, da bi se morala trgovina z blagom, storitvami in tehnologijami, ki so očitno podnebno koristni, spodbujati, vključno z odpravo carin proti državam izven EU.

• Za vodilno vlogo Evropske unije pri okoljski in podnebni politiki

Po našem mnenju mora Evropa igrati vodilno vlogo pri doseganju skupnih ciljev okoljske politike in ostajati vzor v mednarodnih okoljskih prizadevanjih. Zavzemali se bomo za skupno in skladno okoljsko politiko s strožjimi zahtevami na področjih učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, gospodarjenja in upravljanja z vodami, trajnostne mobilnosti, sonaravnega kmetijstva, mestnega okolja in razvoja podeželja .

• Za hiter prehod v nizkoogljično družbo

Varnost in zanesljivost oskrbe, konkurenčnost in okoljska sprejemljivost energije je pomembno vprašanje za EU in Slovenijo. Zavzemali se bomo za razširitev ponudbe, za razvoj in povečanje rabe obnovljivih virov energije in za bolj učinkovito energetske rabo. Skratka, za energetske zdravo okolje za vse! V ZARES verjamemo, da je zagotavljanje čiste energije, pogojev za trajnostni razvoj in kakovostnega naravnega ter bivalnega okolja, z zmanjšanjem škodljivih emisij in ustvarjanjem nizkoogljične družbe možno.

Sedanji cilj EU, da do leta 2020 zmanjša emisije toplogrednih plinov za 20 odstotkov z 20-odstotnim deležem obnovljivih virov energije v skupni porabi energije, je pomemben korak za doseg cilja Evrope brez fosilnih goriv.

Zagovarjali bomo alternativne energetske politike, ki v čim večji možni meri pomenijo odstopanje od sedaj uveljavljenih sistemov oskrbe, ki temeljijo pretežno na fosilnih gorivih in jedrski energiji. V ospredju naše strateške energetske pobude bodo obnovljivi in okoljsko nizko obremenjujoči viri energije; v prvi vrsti: sončni, vetrni, geotermalni, vodni viri kot tudi energija iz biomase, iz reciklažnih procesov in energija morja.

Vzporedno z delom za zagotovitev vseh možnosti pri spodbujanju širokega nabora energetskih virov, povečanja samozadostnosti z obnovljivimi viri energije in povečanja energetske učinkovitosti, si bi EU morala prizadevati tudi za graditev stabilnih političnih odnosov

z dobavitelji zunaj EU. V ZARES menimo, da je zato potrebno imeti novo in jasno skupno energetske strategijo proti drugim dobaviteljem energije, ki omogoča dostop do energije po tržni ceni, in da je treba razviti in olajšati naložbe v novo energetske proizvodnje in infrastrukturo.

Pretvorba energije je ključna za stroškovno učinkovito in uspešno stabiliziranje in preprečevanje podnebnih sprememb. Evropske podnebne politike predstavljajo premik od uporabe fosilnih goriv do manjše rabe fosilnih goriv kot glavnega vira energije oz. prehod na nizko in dolgoročno brezogljico družbo. Za razvoj novih energetskih in prometnih infrastruktur so potrebni čas, vlaganja in tehnološki razvoj. V ZARES zagovarjamo racionalen pristop k nadaljnjemu načrtovanju in gradnji velikih infrastrukturnih objektov za oskrbo z nafto in zemeljskim plinom z upoštevanjem najvišjih varnostnih in okoljskih standardov.

V ZARES bomo podpirali uskladitev energetske politike na celotnem ozemlju EU, vključno z javnimi naročili ter finančnimi spodbudami. Pri tem države članice same odločajo o selekciji in kombinaciji energentov. Poleg tega mora EU spodbujati inovacije, tako v smislu trajnostne energetske proizvodnje kot rabe energije.

ZARES verjame v sonce za tretje tisočletje. V sredozemskih državah je sončna energija največji izziv tretjega tisočletja. Danes temu obnovljivemu viru ne namenimo dovolj pozornosti, ker to ni v interesu nosilcev prevladujočih in donosnih energetskih strategij. ZARES želi večje sodelovanje med državami EU in saharskimi državami na področju rabe sončne energije, ki bi imela za cilj pokrivanje velikega dela evropskih energetskih potreb. Krepitev sodelovanja med Severno Afriko in EU na energetskem področju bi bilo edinstvenega pomena za razvoj tehnologije ter koristen pristop z vidika podnebnih sprememb s ciljem prehoda na nizkoogljico družbo. Vlaganja v tehnološko razvito in inovativno izkoriščanje sončne energije, zlasti v prostrani saharski puščavi in ob obalah Sredozemlja utegne postati – v tesnem partnerstvu med severnim in južnim Sredozemljem – okolju najbolj prijazna in najbolj demokratična energetska revolucija.

• *Za trajnostno upravljanje z vodami*

Podnebne spremembe prinašajo poplave, vročinske valove in druge vremenske spremembe, ki resno vplivajo na globalno kakovost površinskih in podzemnih voda in na problem pomanjkanja pitne vode. Naš dostop do sladkih voda se slabša in te spremembe zahtevajo večje zavzemanje EU pri učinkovitosti rabe voda v gospodinjstvih, industriji in kmetijstvu. Najti moramo nove metode in načine življenja, ki ščitijo vode in vodne vire. EU mora pri tem vprašanju delovati tudi globalno in svojo razvojno pomoč osredotočiti na okoljsko problematiko za ohranitev in zaščito voda.

ZARES meni, da mora EU prevzeti tudi svoje odgovornosti do morskega okolja, ki je ključnega pomena za trajnostni razvoj. Želimo, da so morja vode življenja biotske raznovrstnosti, trgovine, razvoja in rekreacije. Ne želimo, da bi morske vode postale mrtva stebela oceanov. Obstajajo znanja o tem, kaj je treba storiti! Menimo, da se morajo tudi ladjarji v večji meri vključiti v okoljsko odgovornost glede emisij.

Po morjih se prevažajo velike količine nafte; po predvidevanjih naj bi se te pošiljke še povečale. Menimo, da se mora EU vključiti v te procese in prevzeti odgovornost za varnost v pomorskem prometu z zagotavljanjem sredstev za povečanje nadzora, preprečevanja in pripravljenosti v primeru izrednih razmer. Mnoge ladje, ki plujejo po evropskih morjih in vodah,

tudi v Jadranskem morju, so podstandardne in bi morale z vidika okolja biti na črni listi.

Skupna ribiška politika Evropske unije je pomembna za dobro upravljanje ribolovnih virov in se do sedaj ni pokazala za dovolj uspešno. 80 odstotkov staleža rib v EU je preveč izkoriščene, medtem ko se donosnost profesionalnega ribolova manjša.

ZARES meni, da je potrebno **ribiško politiko prilagoditi trgu in bi zato postopno bilo potrebno odpraviti subvencije**. Evropske ribiške flote se morajo prilagoditi na to, koliko rib obstaja, in pri tem je pomembno vplivati na čim več držav, da upoštevajo strokovno svetovanje pri odločanju o kvotah. ZARES meni, da je **potrebno poskrbeti za dolgoročne možnosti tako za donosen profesionalni ribolov kot za rekreacijski ribolov, ki je del zagotavljanja življenja obalnih skupnosti Evrope**.

• *Za trajnostno mobilnost*

V Evropi moramo najti nove trajnostne in dolgoročne rešitve za potniški in tovorni promet. Menimo, da bi EU morala podpirati in pospeševati razvoj tehnologije tako, da bo okolju prijazna trajnostna mobilnost postala samoumevna in hkrati donosna alternativa tako za ljudi kot za podjetja. Za ZARES je pomembno, da je vsak zakon o prometu okoljsko odgovoren ne glede na obliko prometa.

Trgovanje z emisijami je pomemben instrument za izboljšanje našega okolja. »Single European Sky« je velikega pomena za letalski promet; trgovanje z emisijami se uvaja v letu 2012, hkrati pa se te ne smejo povečati. ZARES meni, da bi sistem moral veljati tudi za ladijski promet. EU si mora prizadevati, da se v razvoj tega sistema vključi tudi čim več držav izven Evropske unije. V letu 2012 začnejo veljati tudi nova pravila za osebni avtomobilski promet s povprečnim izpustom 130gCO₂/km za nova vozila. Istočasno z novimi pravili podpiramo tudi razvoj tehnologije in učinkovitosti.

Na področju cestninjenja v ZARES podpiramo tehnične rešitve, ki omogočajo cestninjenje po načelu »plačaj, kolikor prevoziš«. Pri tem smo odprti do različnih tehničnih rešitev, razprava o tem pa mora biti prepuščena strokovnjakom.

ZARES podpira čezmejne železniške storitve s skupnimi tehničnimi rešitvami. Da bo tehnično osebje slovenskih železnic lahko učinkovito in varno sodelovalo v železniškem prometu Evropske unije, je potrebno tudi usklajeno usposabljanje tehničnega osebja.

Da bi bil tovorni promet po železnici bolj privlačen in njegov delež v tovornem prometu večji, bomo vztrajali na ustrezni železniški infrastrukturi in prilagoditvi terminalov zlasti v večjih mestih. V Sloveniji imamo zastarelo železniško infrastrukturo, ki zaostaja za razvojem železnice Evropske unije. Potrebujemo posodobitev omrežja in izgradnjo novih prog, pereč pa je tudi zastoj v EU projektu izgradnje drugega tira Koper-Divača. Finančno v teh kriznih časih nismo sposobni sami izpeljati projekta sanacije železnic, zato se bomo zavzemali za nujno potrebno finančno pomoč iz Evropske unije.

Zavedamo se, da bo vožnja z avtomobilom še naprej pomemben del naše mobilnosti, hkrati pa je nujno radikalno zmanjšanje emisij. Zato je pomembno, da se nadaljuje razvoj tehnologije za zelene vozne parke. V Sloveniji je med več kot milijonom registriranih vozil tudi nemajhno število osebnih vozil, ki še zdaleč ne ustrezajo evropskim ekološkim standardom. Vozila kategorije E2 ali celo slabša, na primer 26.000 vozil podobnih VW Golf 2, letnik 1985,

je v lastništvu predvsem starejših državljanov, ki živijo v manj razvitih delih naše države. Zavedamo se, da se tem ljudem z uvedbo strogih ekoloških pogojev občutno okrne osebna mobilnost, medtem ko javni sistem prevoza ni tako razvit, da bi izgubo osebne mobilnosti lahko učinkovito nadomestil. S politiko davčnih olajšav in subvencij se bomo zavzemali za spodbujanje javnega potniškega prometa, ki bo varčen ter okolju in uporabnikom prijazen.

• **Za čist zrak naših mest**

Mestno prebivalstvo se povečuje in urbana središča so okoljsko vedno bolj obremenjena. V ZARES podpiramo rešitve, ki vodijo k zmanjšanju onesnaževanja s trdnimi delci v mestnih okoljih, saj gre za pomembno zdravstveno tveganje. Menimo, da bi EU morala imeti vizijo trajnostnega razvoja evropskih mest. Ta vizija mora temeljiti na nizkoogljični družbi energetske učinkovitosti in zniževanju obstoječih dovoljenih meja onesnaženosti zraka, predvsem s prašnimi delci. Zahteva po čistejšem zraku ohranja zelene površine v naših mestih in prispeva k blaginji mestnega prebivalstva.

• **Za preprečevanje vpliva podnebnih sprememb na zdravje**

Podnebne spremembe povzročajo resne posledice za zdravje ljudi in so povod za vedno večje število smrtnih žrtev in hudih bolezni, ki nastanejo pri naravnih nesrečah, kot so vročinski valovi, poplave in suše. Spremenjene temperature in povečana vlažnost spreminja mnoge bolezenske vzorce. Ocenjuje se, da je skoraj 40 nalezljivih bolezni podnebno odvisnih. Hkrati so posledice številnejših in močnejših naravnih nesreč podhranjenost in diareje. Vplivi podnebnih sprememb na zdravje so po svetu nepravilno porazdeljeni. Posebej ranljiva so suha in gorska območja, male otoške države in gosto naseljene obale.

V ZARES se bomo zavzemali, da si EU in njene države članice prizadevajo za preprečevanje **in boj proti vplivom podnebnih sprememb na zdravje**. Poleg tega **menimo, da mora EU predlagati ali dopolnjevati podnebne scenarije OZN z jasnimi posledicami na zdravje**. **Stranka ZARES bo tudi zagovarjala evropske raziskovalne pobude s posebnim poudarkom na podnebnih spremembah in zdravju ljudi, ki bi pripomogle tudi k novim razvojnim sodelovanjem**.

• **Za povišanje finančnih virov in zagotovitev izpolnjevanja obveznosti**

ZARES meni, da je za spopad z novimi izzivi nujno, da se v evropskem proračunu poveča delež za energetske in podnebno področje ter da se sredstva iz okoljskih dajatev, trgovine in drugih okoljskih predpisov namenijo za spodbujanje trajnostnega razvoja, vlaganja v znanost, raziskovanje in sodobno tehnologijo, ki so usmerjena v racionalizacijo energetske porabe, kot so med drugim energetske varčne gradnje – pasivne hiše, okoljsko naravnane tehnološke inovacije v avtomobilski industriji ter zagotavljanje novih zanesljivih virov, novih tehnologij in novih oblike partnerstev, kot je sodelovanje za uporabo sončne energije. Kazni za države in gospodarske družbe, ki ne izpolnjujejo okoljske zakonodaje, bi morale biti ostrejšje. Na primer, nedavna sodba Sodišča Evropskih skupnosti, prva, ki je bila razglašena v slovenskem jeziku, je ugotovila, da Slovenija krši evropsko zakonodajo, ker v predpisanem roku ni ustrezno prenesla direktive o okoljski odgovornosti po načelu »onesnaževalec plača«, ni ji pa naložila nikakršne kazni.

ZARES meni, da se mora zagotoviti izvajanje zakonodaje Evropske unije in mednarodnih konvencij. Vendar pa bi bilo za države, gospodarske družbe, organizacije in posameznike

lažje izpolnjevati zahteve okoljske zakonodaje EU in mednarodnih konvencij, če bi se izvajanje spremljalo in nadziralo na enem mestu. Menimo tudi, da bi EU morala imeti pravico kaznovanja gospodarskih družb podobno kot na področju konkurence. **Zato smo pripravljene podati ali podpreti pobudo za »okoljsko sodišče« in menimo, da bi Evropska komisija morala imeti pravico, da ustavi okolju nevarne dejavnosti, ki so v nasprotju s pravom Evropske skupnosti.**

• *Za temeljito prenavo skupne kmetijske politike*

Evropska unija je največji svetovni uvoznik in izvoznik kmetijskih proizvodov. To pomeni, da mora biti evropsko kmetijstvo sposobno tekmovati na mednarodnem trgu. Nov sporazum Svetovne trgovinske organizacije (STO) naj bi evropskim kmetom zagotovil dolgoročno varnost v mednarodnih pravilih delovanja, pripomogel k večji preglednosti in zagotovil državam v razvoju boljše pogoje na svetovnih trgih.

ZARES meni, da bi se kmetje v Evropski uniji morali prilagoditi razmeram na trgu. Zato pozitivno gledamo na proces tržnega prilagajanja kmetijstva in želimo konkurenčno kmetijstvo z dolgoročnimi pravili igre, ki so enaka za vse kmete v EU. Želimo, da imajo kmetje, kmetijska in gozdarska podjetja, tako kot druga mala, srednja ali velika podjetja, dobre razmere na trgu, manj birokracije in boljše pogoje za delovanje.

Kmetijstvo ima pomembno vlogo v Sloveniji. Kombinacija kmetijstva, gozdarstva in turizma ter drugih dejavnosti za ohranjanje in razvoj podeželja lahko prinese tudi nova delovna mesta. A kmetijstvo ni le gospodarska dejavnost, temveč tudi gospodarski, socialni in naravovarstveni okoljski del podeželja. Ima torej splošno družbeni značaj. Zato je kmetijsko politiko in razvoj podeželja potrebno še bolj približati državljanom Evropske unije.

Kmetijstvo je pomembno področje delovanja Evropske unije, saj so države članice prenesle praktično vse odločanje o ciljih in ukrepih delovanja na skupne ustanove EU. Področje zajema dve javni politiki: skupno kmetijsko politiko in politiko zagotavljanja varne hrane.

Skupna kmetijska politika (SKP) je pomembno prispevala h graditvi evropskih integracijskih procesov. V desetletjih je postala prepoznavna, proračunska in administrativno zahtevna ter pogosto konfliktna. Po uveljavitvi Lizbonske pogodbe bo v odločanje prvič enakopravno s Svetom vstopil tudi Evropski parlament, saj ne bo le pošiljal mnenj o pravnih predpisih Svetu, ampak bo tudi soodločal o njih, kot to že počne na področju varne hrane. Zaradi pomena, ki ga ima SKP v evropskih integracijskih procesih in za Slovenijo, je potrebno do odločanja o teh vprašanih oblikovati jasna stališča, si prizadevati za izboljšanje politike in se tudi aktivno vključiti v sprejemanje odločitev. Slovenija v dosedanjem sklicu ni imela člana v parlamentarnem odboru za kmetijstvo in je bila izključena iz pomembnega dela odločanja v EU. V ZARES si bomo prizadevali to napako odpraviti in **zagotoviti, da bodo poslanci in drugi predstavniki Slovenije aktivno delovali na tem področju.**

SKP je šla skozi dolgo pot sprememb in reform. Vzroki za reforme izvirajo v proračunskih težavah, ki jih prinaša financiranje SKP, in v vplivu, ki ga tržno-izkrivljajoče podpore povzročajo na mednarodnih trgih. Zadnja reforma se je zaključila konec leta 2008. V obdobju 2007–2013 sredstva evropskega proračuna predstavljajo 34,9 odstotka vseh sredstev. To pomeni zmanjševanje deleža, ki je posledica prihranka stroškov, doseženega z reformami ter prenosom nekaterih kmetijskih izdatkov na razvoj podeželja, ki mu bo v istem obdobju proračuna namenjenih 9,7 odstotka. **Pomemben rezultat reform zadnjih nekaj let so bila**

neposredna plačila kmetom, ki so nadomestila subvencije na proizvedene količine. Ta kmetom zagotavljajo primeren prihodek, vendar so pogosto povezana z doseganjem širše zastavljenih ciljev, kot so **standardi glede varne hrane, zdravje živali in rastlin ter dobro počutje živali in ohranjanje tradicionalne podeželske krajine ter ptic in prosto živečih živali.** Poleg tega predstavlja SKP **finančno varnostno mrežo za kmete,** ki so jih prizadele naravne nesreče ali bolezní živali.

Premik s proizvodnih subvencij na neposredna plačila je za kmete najradikalnejša sprememba SKP od njene uvedbe leta 1958, ki pa se uvaja postopno. Vendar temeljne dileme in konflikti SKP niso odpravljeni. Predvsem ostaja odprto, čemu je ta politika namenjena in kako izboljšati njeno ciljnost in učinkovitost. Obsežen proračun za SKP tudi bremeni razpravo o prioritetah EU in dopušča obsežno javno kritiko. Nekateri bi zato SKP ukinili, drugi pa trmasto vztrajajo na njej, saj jim prinaša proračunske koristi.

Cilji kmetijske politike izvirajo še zmeraj iz časov hladne vojne in borbe za prehransko varnost. Evropa ne beleži več pomanjkanja hrane, nasprotno, hrane je preveč in njeni proizvodni postopki ogrožajo okolje. Večina podpor je v obliki neposrednih plačil, ki so usmerjena v kmetijsko proizvodnjo in to na način, da večino denarja dobijo največji proizvajalci, ki bi morali biti že tako konkurenčni. Med državami in proizvajalci obstaja veliko nesorazmerje v porazdelitvi plačil, saj so le te osnovane na zgodovinskih pravicah, vezanih na intenzivnost in moč pridelave. V slabšem položaju so predvsem nove države članice, ki nimajo tako razvitega kmetijstva. Politika razvoja podeželja, ki je bolj ciljno naravnana, ta položaj nekoliko popravlja, pa vendar je tudi ta preveč administrativno in dohodkovno naravnana.

Ozka in prevelika sektorska in interesna naravnost SKP tako ne zagotavlja v zadostni meri tistega, kar bi evropski državljani radi od kmetijstva. Gospodarski pomen kmetijstva se res zmanjšuje, povečuje pa se njegova vloga pri ohranitvi okolja in bioraznolikosti, ohranitvi zgodovinsko zraslih tipov kulturne krajine, predvsem pa pri skrbi, da bo potrošnik dobil varno in kakovostno hrano. Elementi teh novih prizadevanj so bili z reformami vgrajeni v kmetijsko politiko, vendar to ne zadošča. SKP je potrebno temeljito prenoviti in zgraditi na novih temeljih.

Do leta 2013 bo v evropskih ustanovah in posebej v Evropskem parlamentu potekala razprava o novi vlogi kmetijstva in kmetijske politike. **ZARES poslanke in poslanci se bomo aktivno vključili in doprinesli svoja videnja o novi trajnostni vlogi kmetijstva.** Potrebno je graditi koalicije, ki bodo sposobne definirati nove cilje in kmetijsko politiko, vezano na zagotavljanje javnih dobrin, pomembnih za vsakega državljanu Evrope. Odpraviti velja načelo zgodovinskih pravic posameznih kmetijskih gospodarstev in držav članic in definirati ciljno politiko neposrednih plačil, kjer bodo proizvajalci nagrajeni, če bodo zagotavljali čim višjo kakovost hrane in pri tem skrbno upravljali s prostorom in okoljem.

Evropa potrebuje kmete in kmetijsko politiko, vendar je potrebno podpore drugače in bolj ciljno oblikovati. **Potrebujemo kmete v sodobni luči upravljavcev s prostorom in okoljem. Sredstev za SKP je dovolj, če bodo le odpravljene anomalije in interesna naravnost** sedanje politike, ki usmerja sredstva predvsem h konvencionalni proizvodnji na velikih in intenzivnih gospodarstvih. Kmetijstvo je gospodarska dejavnost, vpeta v razvejano verigo od narave do potrošnika. Prispevati je potrebno, da je ta agroživilska veriga konkurenčna in brez tržnih anomalij, obenem pa podpirati tiste funkcije, ki so v javnem interesu, trg pa jih ne zagotavlja. **Uvedba ciljnih ukrepov na področju kmetijstva lahko prinese prihrank proračuna EU, ki ga le ta lahko usmerja tudi na druga prioriteta področja, kot so razvoj**

znanja z novimi okolju prijaznejšimi tehnologijami in dvig konkurenčnosti, spopad s podnebnimi spremembami, zagotavljanje energetske varnosti in večji prispevek k socialnemu ravnovesju.

V ZARES bomo podpirali večnamensko in trajnostno kmetijstvo, ki je nujno za splošno preusmeritev k trajnostnemu razvoju. Kmetijske politike ni potrebno odpraviti, ampak jo je treba očistiti interesne – sektorske naravnosti in ji dati prepotraben splošno družbeni značaj. Pri tem je potrebno poudariti pomen integrirane in ekološke pridelave kmetijskih pridelkov. Eden od poglobitvenih ciljev naj bo tudi večje spodbujanje teh dveh panog. Slovenija ima za to idealne pogoje in za ti panogi bi se odločilo še več kmetov, če bi bili deležni ustrezne strokovne in finančne pobude. To dejstvo se dopolnjuje tudi s strategijo varstva in pravic potrošnikov.

• Za razvoj podeželja

Kmetijstvo je pomemben gospodarski, socialni in naravovarstveni okoljski del podeželja. Krepitvi te pozicije je namenjena politika razvoja podeželja. Ta je dala že precej dobrih rezultatov, vendar je še zmeraj preveč krojena po meri dela razvitejših regij EU, v novih državah članicah pa vstopa z ukrepi sočasno z regionalno politiko, kjer pogosto nastopajo konflikti v ciljih in instrumentih med obema politikoma EU. **V ZARES se bomo zavzemali za odpravo neskladij med cilji in instrumenti kmetijske in regionalne politike EU in za učinkovitejšo in sposobno politiko razvoja podeželja, ki bo izraziteje prispevala h krepitvi konkurenčnosti agro-živilstva in gozdarstva ter k skrbi za naravne vire.**

• Za zdravje in dobro počutje živali

Zdravje živali je pomembno zaradi gospodarskih, zdravstvenih in etičnih razlogov. ZARES se zavzema za izboljšanje zdravja, dobrega počutja in obravnavanja živali na celotnem ozemlju EU. EU pravila o prevozu živali je treba poostri. Živih živali se ne sme prevažati za zakol na dolge razdalje.

Zelo pomembno je tudi, da se čutimo varne, ko kupujemo meso in druge mesne izdelke in da vemo, da se je z živaljo prijazno ravnalo na način, ki je ni ogrozil in ne pomeni tveganje za naše zdravje. Žal imamo slabe izkušnje o nalezljivih boleznih med živalmi in človekom in EU bi morala igrati pomembno vlogo pri preprečevanju tega.

• Za kakovostno in varno hrano

Osnovne pravice potrošnikov so: pravica do varnosti, pravica do ustrezne obveščenosti in pravica do izbire! Najpomembnejša izmed pravic potrošnikov je pravica do varnosti. Zavedajoč se tega, smo sodobni potrošniki zahtevni glede zdravstvenih in kakovostnih vidikov pridelave, predelave in uživanja hrane. Zahtevamo, da to javne ustanove s svojim sistemom tudi zagotavljajo. Občutljivost v zvezi z različnimi dejavniki tveganja in pomen tega vprašanja raste, visoko raven zaščite in varnosti potrošnika je potrebno ne le zagotavljati, ampak tudi stalno izboljševati in vzporedno graditi tudi učinkovite standarde pridelave, predelave in uživanja hrane, ki bodo izboljšali prehranjenost prebivalstva in znatneje prispevali h krepitvi zdravja. Visoka kakovost in varnost hrane je tudi konkurenčna prednost na lokalnih in svetovnih trgih. Odkar smo v Uniji, se je izbor živil povečal tudi pri nas, konkurenca je večja in izvaja pritisk na cene živil na račun kakovosti in varnosti. **V ZARES si želimo, da bi bila hrana kakovostna, varna, zdravju koristna in vredna cene, ki jo zanjo plačamo.**

EU po našem mnenju ne more določati, kaj bodo posamezniki jedli. Tudi ne more določati, ali so kumare, ki jih bomo zaužili, ukričljene ali ne, niti tega, od kod prihaja meso, ki ga jemo. Ima pa pomembno zakonodajno vlogo pri jamstvu, da je to, kar jemo ali pijemo varno.

Ker v EU velja prosti pretok blaga, moramo imeti visoke skupne zahteve o varnosti hrane. EU že sedaj določa stroge kriterije o varnosti živil ne glede na to, kje so proizvedena; v Sloveniji, v kateri drugi državi EU ali pa v Argentini. Poleg tega ima EU neposredno na področju varnosti hrane pomembne nadzorne in preventivne naloge. **V ZARES se zavedamo, da vprašanje varne hrane zanima vsakega, ključne odločitve pa se sprejemajo na ravni evropskih organov, posebej Evropskega parlamenta.** Zakonodaja na področju hrane je v glavnem harmonizirana in nobena država članica EU se tem skupnim pravilom ne bi smela izogniti. Varna hrana, brez onesnaževal in nepotrebnih dodatkov, je za ZARES pomembno vprašanje. Zato se bomo tudi v okviru našega delovanja v EU **zavzemali za zmanjševanje vnosa kemičnih substanc v hrano (izvajanje dobre kmetijske in živilsko-predelovalne prakse), dvigovanje njene hranilne vrednosti, izrazitejši prispevek k čisti vodi** in vzdrževanju obstojnega in zdravega okolja. V ZARES menimo, da ni potrebe po pridelavi gensko spremenjene hrane (GSO) in bomo zahtevali striktno uporabo načela previdnosti pri sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje. Prizadevali si bomo tudi za večje ozaveščanje potrošnika, saj se zavedamo, da samo ustrezno obveščen in osveščen potrošnik izbira zdravju koristna živila. Želimo, da bo izbor kakovostne in varne hrane enostaven, in zagovarjamo jasno označevanje, ki ne dopušča zavajanja potrošnikov.

★ Poslanke/poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali za:

14. Bistveno vlogo pri spopadanju s podnebnimi spremembami (zmanjšanje emisije toplogrednih plinov za 30 odstotkov, ne glede na uspeh v mednarodnih podnebnih pogajanjih v Kopenhagnu)

15. Pregledno učinkovito evropsko okoljsko politiko (poenostavitev evropskega okoljskega pravnega reda in mehanizmov za njegovo uveljavljanje; dogovor o okoljskih dajatvah za spodbujanje približevanja okoljskim ciljem Evropske unije; dovolitev državam članicam, da imajo nižje ali ničelne stopnje davka na obnovljiva goriva; spodbujanje trgovine z blagom, storitvami in tehnologijami, ki so očitno podnebno koristna, vključno z odpravo carin proti državam izven EU)

16. Vodilno vlogo Evropske unije pri okoljski in podnebni politiki (skladna okoljska politika s strožjimi zahtevami na področju učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, gospodarjenja in upravljanja z vodami, trajnostne mobilnosti, sonaravnega kmetijstva, mestnega okolja in razvoja podeželja)

17. Za hiter prehod v nizkoogljično družbo (z zmanjšanjem izpustov toplogrednih plinov v EU za 30 % ter razvojem in povečanjem rabe obnovljivih virov energije in bolj učinkovito energetske rabe)

18. Trajnostno upravljanje z vodami (z novimi metodami in načini življenja, ki ščitijo vode in vodne vire, morja ter vode življenja biotske raznovrstnosti, trgovine, razvoja in rekreacije; za varnost v pomorskem prometu z zagotavljanjem sredstev za povečanje nadzora, preprečevanja in pripravljenosti v primeru izrednih razmer; ladje, ki ne zadovoljujejo okoljskih standardov na črno listo; tržna prilagoditev ribiške politike s postopno odpravo subvencij; skrb za dolgoročne možnosti za donosen profesionalni ribolov in za rekreacijski ribolov, ki je del zagotavljanja življenja obalnih skupnosti Evrope)

19. Trajnostno mobilnost (pospeševanje razvoja tehnologije tako, da bo okolju prijazna trajnostna mobilnost postala samoumevna in hkrati donosna alternativa tako za ljudi kot za podjetja; tehnične rešitve, ki omogočajo cestninjenje po načelu »plačaj, kolikor prevoziš«; čezmejne železniške storitve s skupnimi tehničnimi rešitvami; usklajeno usposabljanje tehničnega osebja; ustrezna železniška infrastruktura in prilagoditev terminalov zlasti v večjih mestih za preusmeritev tovornega cestnega prometa; razvoj tehnologije za zelene vozne parke; politika davčnih olajšav in subvencij za varčen ter okolju in uporabnikom prijazen javni potniški promet)

20. Čisti zrak naših mest (trajnostni razvoj evropskih mest, temelječ na viziji nizkoogljične družbe energetske učinkovitosti in zniževanja obstoječih dovoljenih meja onesnaženosti zraka, predvsem s pralnimi delci)

21. Skupni zbirni sistem EU za aluminijaste pločevinke in steklo

22. Preprečevanje vpliva podnebnih sprememb na zdravje (dopolnjevanje podnebnih scenarijev OZN z jasnimi posledicami na zdravje; evropske raziskovalne pobude s posebnim poudarkom na podnebnih spremembah in zdravju ljudi, ki bi pripomogle tudi k novim razvojnim sodelovanjem)

23. Povišanje finančnih virov in zagotovitev izpolnjevanja obveznosti (povečanje proračunskega deleža za energetske in podnebno področje ter da se sredstva iz okoljskih dajatev, trgovine in drugih okoljskih predpisov namenijo za spodbujanje trajnostnega razvoja, vlaganja v znanost, raziskovanje in sodobno tehnologijo, ki so usmerjena v racionalizacijo energetske porabe, okoljsko naravnane tehnološke inovacije v avtomobilski industriji ter zagotavljanje novih zanesljivih virov, novih tehnologij in novih oblik partnerstev, kot je sodelovanje za uporabo sončne energije; ostrejša kazni za države in gospodarske družbe, ki ne izpolnjujejo okoljske zakonodaje; EU bi morala imeti pravico kaznovanja gospodarskih družb podobno kot na področju konkurence; pobuda za »okoljsko sodišče«; Evropska komisija bi morala imeti pravico, da ustavi okolju nevarne dejavnosti, ki so v nasprotju s pravo Evropske skupnosti)

24. Za temeljito prenavo skupne kmetijske politike (prilagoditev razmeram trga in novi trajnostni vlogi kmetijstva; odprava anomalij in interesne naravnosti sedanje politike, ki usmerja sredstva predvsem h konvencionalni proizvodnji na velikih in intenzivnih gospodarstvih s ciljem integrirane in ekološke pridelave kmetijskih pridelkov, prihranka in preusmeritve proračuna na druga prioriteta področja, kot so razvoj znanja z novimi okolju prijaznejšimi tehnologijami in dvig konkurenčnosti, spopad s podnebnimi spremembami, zagotavljanje energetske varnosti in večji prispevek k socialnemu ravnovesju)

25. Razvoj podeželja (odprava neskladij med cilji in instrumenti kmetijske in regionalne politike EU in za učinkovitejšo in sposobno politiko razvoja podeželja, ki bo izraziteje prispevala h krepitvi konkurenčnosti agro-živilstva in gozdarstva ter k skrbi za naravne vire)

26. Izboljšanje zdravja, dobrega počutja in obravnavanja živali

27. Kakovostno, varno hrano, zdravju koristno in cene vredno (zmanjševanje vnosa kemičnih substanc v hrano, izrazitejši prispevek k čisti vodi in vzdrževanju obstojnega in zdravega okolja, nepotrebno pridelavo gensko spremenjene hrane)

28. Večje ozaveščanje potrošnika (enostavno in jasno evropsko označevanje potrošniških izdelkov, ki ne dopušča zavajanja potrošnikov).